

Ebberup Mose

(Arnakke / 1972)

'Sommerhusområde'.

Stor mose nord for Arnakke.

Endelsen *-torp* ændres med tiden til *-rup*,

altså et udflyttersted, '*Ebbes sted*'.

Et meget smukt område, men tidligere bebygget med 'de jordløses rønner', arbejdere fra Eriksholm.

I dag et 'mondænt kvarter'.

Delt i en nord- og en syddel omkring en sø.

Egebakken

(Orø, Gamløse Strand /)

'Sommerhusområde'.

Et lille 'trækvarter'.

Egen var tidligere udbredt over hele landet og var vort vigtigste træ til hus- og skibsbygning.

Blev fortrængt af bøgen, der skyggede egen ud. Egen kan blive 1000 år.

Egen har været et 'hellig-træ'. I tidernes morgen var den 'offertræ', senere 'rettens træ'.

Og en egeløvskrans var en hædersbevisning.

Frugten hedder agern (gammeldansk akarn), men på latin *glans*, hvilket klart indicerer, at den har været et frugtbarhedssymbol / et fallossymbol.

Egen er meget plaget af 'galhvepsen', der lægger sine æg på f.eks. bladene, hvorved der dannes *galæbler*, ret smukke æblerøde 'knunder', der indeholder æggene/larverne.

Egen kunne have været træet i 'Fyrtøjet', men buddet kunne også være en hul, stynet poppel.

Egelunden

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

En lund er en lille – som oftest anlagt – skov, og her med egetræer.

Egernvej

(Udby / 1972)

Indoeuropæisk: Aigewernon = '*den, der klatrer i egetræer*' (med en busket hale).

I Danmark kaldes egernet '*den røde*', men er måske snart en saga blot, idet immigranten '*den grå*' er en alvorlig trussel.

'*Gråværk*' er egernets grå vinterpels.

Egernæs

(Arnakke / 1972)

'*Næsset med ege*' ligger i nabokommunen

Bramsnæs, men kan alligevel godt give inspiration.

Naturen her er som en drejebog fra stenalderen med næsten uberørt natur, indflettet veksler fra kvæg og 'vilde' dyr.

(Se også *Arnakke Enghave* og *Asserholmvej*).

Egevej

(Vipperød / 1971)

'Trækvarteret' i Vipperød.

Flensgårds-udstykningsen.

Ejler Urnesvej

(Holbæk syd / 1964)

Lensmand på Holbæk Slot kun et år 1619-1620, da han hurtigt fik et bedre len i Norge (Bratsberg).

Gammel dansk slægt.

Ejlstrupvej

(Vipperød / 1972)

Blind vej.

1370 Elefstorp, altså en *torp*-landsby, '*Elefs udflyttersted*'. Endelsen *-torp* ændres med tiden til *-trup*.

Tidligere også kaldet Ejlestrup.

Lille 'landsby' på Vipperøds tærskel mod vest.

Ellebakken

(Orø, Gamløse Strand /)

'Sommerhusområde'.

Et lille 'trækvarter'.

Konstrueret navn, da elletræet vokser i lavt (gerne vådt) område.

Ellekrattet

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

El kræver megen væde og den kraftige afvanding har indskrænket voksestederne. Det er tvivlsomt om ellen vil gå i krat med mindre træet 'stævnes' meget hårdt.

At *stævne* eller at *styne* er at top hugge et træ. Veddet er let og blødt, velegnet til drejning.

Elmevang

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

Elm har været meget brugt som vej-, allé- og parktræ med en anseelig størrelse.

Træet er næsten udryddet efter elmesygen (svampeangreb) i 1990'erne.

Veddet er stærkt og sejt og var velegnet til f.eks. skafter og hjulnav.

Vang: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Elmevej

(Vipperød /)

'Trækvarteret' i Vipperød.

Flensgårds-udstykningen.

Efter 1. verdenskrig blev der plantet *elmetræer* langs amtets veje i stedet for de under krigen fældede popler.

2. verdenskrig gjorde indhug i disse elmevejtræer. Langt de fleste blev brugt som generatorbrænde og brænde til vejtromlerne, men tanken om trafikikkerhed vandt også frem og dermed slog man to fluer med et smæk.

I 1950'erne fjernedes derefter de allerfleste af de resterende vejtræer.

Vejtræernes primære opgave var at bryde blæsten og give skygge og dermed hindre for stor udtørring af vejene.

Elnebjergvej

(Orø, Bybjerg / 1985)

Et bjerg på 26 m mellem Bybjerg (Orøs 'hovedstad') og havnen har lagt navn til.

Er angivet på Orø-kortet fra 1496.

Når der ikke findes en forklaring på navnet, er det jo muligt selv at gisne.

Er der her en forbindelse til 'Ellefolket' eller 'Elver folket', der optræder i mange navne?

Og Elverkongen bor jo altid i en høj (gamlemeldansk 'bjerg'). Så er der da skabt lidt atmosfære om navnet, til glæde for Elnebjergcentrets beboeres fantasi.

Engbjerget

(Kisserup Strand / 1973)

'Sommerhusområde'.

Mere en næsten lodret skrænt end et 'bjerg'.

Engbovej

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

Eng: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Engdraget

(Holbæk øst / 1963)

Eng: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

'*Drag*' betyder 'strækning'

Enghavegårdsvej

(Orø, Næsby / 1972)

Gården hed tidligere 'Søgård', men navnet blev idylliseret lidt.

'*Enghaven*' var landsbyens fælles græsningsareal.

Se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Enghaven

(Orø, Næsby Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Sådan hed landsbyens fælles græsningsareal.

Se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Enghavevej

(Faurbjerg Huse – Uglerup Huse / 1972)

Jf. 'Enghaven' ovenfor.

Men her henviser navnet nok mere til det ret store 'mose'-areal vest for Uglerup og nord for vejen. I dag et lidt misvisende navn.

Tidligere også omtalt som '*nede i Tyreengen*'.

Engvang

(Holbæk øst / 1964)

'Vang-kvarteret' hører til '*Bjergmarken*' der var Holbæks største vang, sat til 180 høveders græsning, når der hvert 3. år var 'Fælled' på området.

'*Fælleden*' dyrkes ikke, men bruges kun til græsning. I ordet gemmer der sig både ordet 'fæ' (ko) og ordet 'land'.

Vang: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Engvej

(Kisserup Strand /)

'Sommerhusområde'.

Eng: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Enighedsvej

(Holbæk øst /)

Vejen er indtegnet på 1920-bykortet med huse, men uden navn.

Der findes mange veje kaldt sådan både i Københavnsområdet og i provinsens byer. Måske har det skullet give udtryk for noget optimistisk, måske for noget 'idealiseret'.

'Enighed' og Rolighed' er knyttet til 2 naboveje. Navnene fører tanken hen på socialdemokratiske tanker/mærkesager. På landsplan findes der ca. 30 'Enighedsveje' og i København lå det kooperative mejeri 'Enigheden'. Her i Holbæk dannede Arbejdernes Fællesorganisation 1897 sygekassen 'Enigheden' og byggede hus 1909 på Rådhusvej.

Det 'kooperative' er vel byboernes svar på landboernes 'andelsrørelser' (se også *Dragerupvej*), og var ofte et resultat af en lønkonflikt.

'Rolighedsvej' findes i ca. 125 byer/bydele.

Erantisvej

(Holbæk øst / 1970)

Bogstavet **E** i 'Blomsterkvarteret'.

Navnet er latinsk, på dansk 'Vinterblomme', men egentlig kommer ordet fra græsk og betyder 'forår og blomst'.

Ranunkelfamilien. Blomstrer 'gult' i februar-marts måned.

Erik Banners Vej

(Holbæk syd / 1945)

Tilhørte en meget indflydelsesrig adelsslægt. Sidste lensmand på Holbæk Slot (1657-1661) og dermed under Svenskekrigene (1657-1660).

Han måtte brandskatte holbækkerne til begge konger disse år. Under Rigsdagen 1660 støttede han kongen (Fr. III), og da han året efter forlod lenet steg han i 'graderne' for at ende som vicesatholder i Norge.

Hans efterfølger på Slottet var Henrik Thott (se [hans](#) vej), men nu var slottet gledet over på private hænder.

Vejen hed tidligere (fra 1920) *Finsensvej* efter den danske 'lyslæge' Niels Finsen, Nobelpriester 1903. Vejen ejedes den gang som nu af

byggeforeningen 'Lyset' stiftet 1918 (se *Marievej*).

Navneskiftet medførte en hård polemik rettet mod byrådet og blev endog indklaget til indenrigsministeriet. Men det er en hel speciel historie. (Se også *Albert Thomsens Plads*).

Erik Jensens Vej

(Orø havn /)

'Sommerhusområde'.

Erik Jensen, 1911-1995, husmand.

Udstykkede sin ejendom på 6 tdr. land.

Erik Menveds Vej

(Holbæk syd / 1945)

'Ny Slotsgaards-kvarteret'.

Erik 6. Menved (1274-1319) blev konge som 12-årig (1286) med moderen dronning Agnes som værge. Hans far var Erik Glippinge. Han var gift med Ingeborg og de fik 14 børn, der alle døde. Den sidste blev dræbt, da hestevognen væltede på vej til Holbæk.

Måske har Holbæk fået 'Stadsret' af E.M., men desværre foreligger der ingen samtidige papirer (læs om den fornyede stadsrets 36 paragraffer (Chr. III, 1549) hos Albert Thomsen: 'Holbæk Købstads Historie').

E.M. skænkede Munkholm, Munkholm Fang og nogle landsbyer til Ringsted Kloster kort før sin død 1319.

Vejen hed tidligere (fra 1918) *Søndre Banevej* – og den hidtidige Erik Menveds Vej nord for banen blev til *Banevolden* nu *Slotsvolden*.

På hjørnet E.M.vej / Skriverensvej (før 1945 Søndre Banevej / Lille Fabrikvej) ligger en villa (i dag nr. 13), der fra 1924-28 rummede Holbæk Husholdningsskole oprettet af Dagny Petersen. Skolen flyttede 1928 til den nye bygning på Kalundborgvej (i dag nr. 133, Isefjord Børn- og Ungecenter). Ark. Marius Petersen (se [hans](#) vej).

Stadsret: speciallovgivning for købstæderne. Landskabsloven gjaldt for landområderne. Kongens repræsentant i byerne var byfogeden, i Holbæk Slotsfogeden.

Holbæks stadsret lægger sig tæt op mod Roskildes, men fælles for alle stadsretter var, at kongens forordninger og borgernes 'retssæd-

vaner' / bestemmelser 'smeltede sammen' og til sidst blev stadfæstet af kongen.

Eriksholmvej

(St. Grandløse - Eriksholm /)

Forbinder Roskildevej med Munkholmbroen og er en af kommunes 'lange' veje.

Godset 'Eriksholm' hed oprindeligt 'Vinderup' (1300-tallet: Wyndorp) opstået af landsbyen Erikslev og 2 ældre gårde: Torupgaard og Vinderupgaard, men fik navneskifte 1610 af ejeren, Erik Vasspyd, hvis fader sikrede godset ved mageskifte med Fr.II 1585. Ahlefeldt-Laurvig-slægten har ejet godset siden 1878.

Hovedbygningen er fra 1788 og opført af Brinck-Seidelin i klassicistisk stil.

'Fjordstien' (se denne) passerer her på vejen fra Roskilde til Holbæk. Få kort på turistkontoret eller biblioteket.

1800 var der under godset: 35 fæstegårde, 50 husmandssteder, 1 kro, 1 mølle og 3 kirker.

1878 var jordtilligendet 1.000 tdr. land, svarende til $\frac{1}{3}$ af Ågerup sogn.

'Holm': en lille, ofte ubeboet ø. Lidt poetisk kan den gamle form 'holmr' oversættes til 'bølge på havet'.

Eskilsholmvej

(Orø, Bybjerg Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Efter øen (tidligere 'Eskildsholm') sydvest for Orø, men hvilken 'Eskil(d)' vides ikke.

På Orø-kortet fra 1496 er øen angivet som 'Eskensholm'.

'Holm': en lille, ofte ubeboet ø. Lidt poetisk kan den gamle form 'holmr' oversættes til 'bølge på havet'.

Esmosevej

(Orø, Næsby Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Mose – mere et engareal – vest for 'Næsby', men på Orø bruges ordene mose/eng i flæng. Moser har altid spillet en stor rolle i vor hverdag.

Fra dette lave, fugtige område er der i generationer gravet tørv, æltet tørv og fremstillet

tørvestrøelse. Alt sammen dannet af rådne planter, der formuleres i enten *højmoser* (kalkfattige) eller *lavmoser* (kalkrige). Højmosetørv giver lidt aske, mens der kommer megen aske fra lavmosetørv.

Når der er '*ugler i mosen*' ved alle, at der er noget galt, men oprindeligt var det nu *ulve*, der var på spil. Den sidste ulv blev skudt i Jylland 1752, så efter den tid ---.

Ewalds Have

(Holbæk øst / 1970)

'Forfatterkvarteret'.

Johannes Ewald (1743-1781) døde meget ung, men satte sig markante spor. Der var landesorg, da han døde, og ifølge Rahbek blev han 'båret til graven på Danmarks skuldre'. Han var manden, der skydede regelmæssigheden. Den tids boheme.

Han søgte inspiration f.eks. i den nordiske oldtid og blev derved forløber for Oehenschläger. Han blev dermed vores første nationale digter.

Men hvad huskes han for? 'Hold Taare op at trille'? 'Rungsteds lyksaligheder'? Og nok ikke heller 'Fiskerne' (bestilt af Det Kongelige Teater), selv om de fleste har sunget 'Kong Christian stod ved højen mast'.

På sit dødsleje dikterede han: 'Udrust dig, helt fra Golgata' og døde fysisk nedbrudt, men anerkendt som landets 'førstedigter'.

Der findes sågar et Johannes Ewald-legat.